

Застосування новітніх технологій засвоєння практичних навичок у лікарів загальної практики–сімейної медицини

В.Г. Дубініна, О.Б. Волошина, Т.П. Опаріна, І.П. Шмакова, Л.І. Ковальчук, Ю.В. Прокопчук, О.Р. Дукова, І.С. Лисий, О.В. Найдьонова

Одеський національний медичний університет

У статті представлений досвід післядипломної професійної підготовки лікарів загальної практики–сімейної медицини. Визначені основні напрямки, форми та методи педагогічних інновацій, які підвищують якість засвоєння та оволодіння практичними навичками спеціалістами первинної ланки надання медичної допомоги.

Ключові слова: післядипломна освіта, сімейна медицина, практичні навички.

Підвищення ефективності охорони здоров'я сьогодні тісно пов'язано не тільки з використанням сучасних організаційних та економічно обґрунтованих форм надання медичної допомоги та впровадженням інноваційних технологій, а і з удосконалюванням системи професійної підготовки медичних кадрів [7]. Післядипломна підготовка лікарів за спеціальністю «Загальна практика–сімейна медицина» в Україні нині здійснюється шляхом первинної спеціалізації в інтернатурі та на 6-місячних циклах вторинної спеціалізації, поповнюючи шеренги сімейних лікарів з колишніх терапевтів та педіатрів [2, 3]. Підвищення якості підготовки сімейних лікарів передбачає інтеграцію двох основних напрямків – теоретичної підготовки майбутніх спеціалістів сімейної медицини та засвоєння практичних навичок, необхідних сімейному лікарю [6].

Удосконалення засвоєння практичних навичок лікарями загальної практики–сімейної медицини здійснюється на нашій кафедрі в декілька етапів згідно із сучасними вимогами [5] до застосування інноваційних технологій в учбовому процесі. Важливим дидактичним принципом сучасного клінічного навчання є відповідність змісту навчального матеріалу реальним умовам роботи лікаря. Викладачами кафедри сформовані навчально-методичні матеріали, що дозволяють здійснювати навчальний процес під час первинної спеціалізації лікарів за спеціальністю «Загальна практика–сімейна медицина» та на 6-місячних циклах вторинної спеціалізації згідно із сучасними галузевими стандартами, які включають базу відеофільмів з методикою оволодіння практичними навичками, мультимедійні презентації лекцій, системи «мультимедійний педагог». У якості дистанційного навчання лікарі-інтерни та лікарі-курсанти за фахом «Загальна практика–сімейна медицина» беруть участь у реальних конференціях (телесемінари, демонстрації пацієнтів, навчальних фільмів), застосовують ресурси Інтернет (тематичні сайти, електронні бібліотеки) [1, 4].

Важливим етапом засвоєння практичних навичок на сучасному рівні є застосування симуляційних технологій. На базі Навчально-інноваційного центру практичної підготовки лікарів Одеського національного медичного університету (ОНМедУ), який є багатопрофільною та високотехнологічною установою, що оснащена сучасним обладнанням з першого до сьомого рівня реалістичності, співробітниками

кафедри розроблено теоретичні та практичні заняття для сімейних лікарів з надання невідкладної допомоги. Засвоєння практичних навичок з надання невідкладної допомоги із застосуванням симуляторів та манекенів дозволяє оволодіти необхідними вміннями без ризику заподіяння шкоди пацієнту. Уміння надати необхідну невідкладну допомогу кваліфіковано та своєчасно є дуже важливою навичкою, особливо для сімейного лікаря, який не має щоденного досвіду лікування невідкладних станів, проте є першою ланкою при зверненні по медичну допомогу. Навчання у симуляційному центрі дозволяє лікарю відпрацювати кожну методику до автоматизму, що значно підвищує рівень підготовки фахівця.

Наступним етапом є отримання лікарями загальної практики–сімейної медицини практичного досвіду на базі Університетської клініки ОНМедУ. Під час проходження очної частини інтернатури лікарі-інтерни працюють разом з лікарями у відділенні загальної практики–сімейної медицини. Засвоєння новітньої інформації на базі відділення – це наближення до реальної ситуації ведення хворих, надання невідкладної допомоги, вивчення диференційного підходу в практиці сімейного лікаря. Проведений порівняльний аналіз якості засвоєння практичних навичок лікарями-інтернами з 2005 до 2014 року свідчить, що кількість помилок під час тестування на початку інтернатури у 2005 році складає 88%, у 2014 році – 74%. Кількість помилок у засвоєнні практичних навичок після закінчення інтернатури у 2005 році складає 32%, у 2015 році – 13%, що, на нашу думку, пов'язано із застосуванням новітніх технологій в учбовому процесі.

Важливою ланкою професійного розвитку є формування світогляду сімейного лікаря, заснованого на основних принципах доказової медицини. Викладачі кафедри та сімейні лікарі Одеського регіону беруть активну участь в реалізації проекту «Східноєвропейська мережа з підвищення якості досліджень та розробки в області хронічних захворювань», який виконується на базі ОНМедУ. Мова йде про новітні технології збирання, аналізу, синтезу й використання медичної інформації, що дають змогу приймати найбільш обґрунтовані клінічні рішення. Знання основних принципів доказової медицини та вміння користуватися результатами досліджень є дуже важливим, особливо для лікарів загальної практики–сімейної медицини. Чітке розуміння методології формування доказової бази, основних методів сучасної клінічної методології веде до формування стратегічно нового клінічного мислення, яке у загальній лікарській практиці визначається двома основними моментами, а саме – рівнем клінічного випадку та рівнем клінічної політики по відношенню до групи аналогічних клінічних випадків. У процесі оцінювання одержаних результатів досліджень, що віддзеркалені у певних відібраних наукових документах на предмет їхньої достовірності, лікар повинен зуміти наведені результа-

ти досліджень співставити із завданнями свого клінічного випадку, тобто з ситуацією, якою він володіє, з наступним розробленням стратегії ведення хворого. Вимогою для розроблення такої стратегії є глибокий і достеменний аналіз ситуації конкретного клінічного випадку з даними, що характеризують аналогічну групу хворих. Об'єднання індивідуального досвіду лікаря з результатами кращих наукових досліджень щодо оцінки ефективності медичної практики дає можливість не тільки досягати успіху в клінічній практиці, а й раціонально використовувати завжди обмежені ресурси охорони здоров'я за рахунок відмови від застосування техно-

логій з недоведеною ефективністю. Участь у даному проекті дає можливість долучитися до сучасних інформаційних ресурсів, до європейських стандартів лікарської практики.

Безсумнівним є той факт, що відповідальність за планування та здійснення безперервного професійного розвитку лежить безпосередньо на кожному лікареві, який має право самостійно обирати зміст, форми, методи та місце підвищення своєї професійної майстерності. Тому дуже важливим завданням для викладачів кафедри є виховання розуміння необхідності постійного професійного росту та розкриття сучасних можливостей в набутті знань та вмінь.

Использование современных технологий в овладении практическими навыками врачами общей практики–семейной медицины

В.Г. Дубинина, Е.Б. Волошина, Т.П. Опарина, И.П. Шмакова, Л.И. Ковальчук, О.Р. Дукова, Ю.В. Прокопчук, И.С. Лысый, Е.В. Найденова

В статье представлен опыт последипломной профессиональной подготовки врачей общей практики–семейной медицины. Определены актуальные направления, формы и методы педагогических инноваций, которые повышают качество усвоения и овладения практическими навыками специалистами первичного звена оказания медицинской помощи.

Ключевые слова: *последипломное образование, семейная медицина, практические навыки.*

The use of modern technologies in learning practical skills by general practitioners–family medicine

V.G. Dubinina, E.B. Voloshina, T.P. Oparina, I.P. Shmakova, L.I. Kovalchuk, O.R. Dukova, Yu.V. Prokopchuk, I.S. Lysyi, E.V. Naydenova

The article presents the experience of postgraduate training of general practitioners–family medicine. Identified current trends, forms and methods of pedagogical innovations that enhance the quality of learning and mastering the practical skills of primary care professionals providing care.

Key words: *postgraduate education, family medicine, practical skills.*

Сведения об авторах

Дубинина Владлена Геннадиевна – Одесский национальный медицинский университет, 65082, г. Одесса, Валиховский переулок, 2; тел.: (048) 723-84-41

Волошина Елена Борисовна – Одесский национальный медицинский университет, 65009, г. Одесса, ул. Тенистая, 8; тел.: (048) 746-56-71

Опарина Тамара Павловна – Одесский национальный медицинский университет, 65082, г. Одесса, Валиховский переулок, 2; тел.: (048) 728-54-65

Шмакова Ирина Петровна – Одесский национальный медицинский университет, 65082, г. Одесса, Валиховский переулок, 2; тел.: (048) 717-89-21

Ковальчук Лариса Ивановна – Одесский национальный медицинский университет, 65009, г. Одесса, ул. Тенистая, 8; тел.: (048) 746-56-71

Дукова Ольга Робертовна – Одесский национальный медицинский университет, 65009, г. Одесса, ул. Тенистая, 8; тел.: (048) 746-56-71

Прокопчук Юлия Викторовна – Одесский национальный медицинский университет, 65009, г. Одесса, ул. Тенистая, 8; тел.: (048) 746-56-71

Лысый Игорь Станиславович – Одесский национальный медицинский университет, 65009, г. Одесса, ул. Тенистая, 8; тел.: (048) 746-56-71

Найденова Елена Викторовна – Одесский национальный медицинский университет, 65009, г. Одесса, ул. Тенистая, 8; тел.: (048) 746-56-71

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. «Академія дистанційного навчання on-line» – www.umj.com.ua
2. Волошина О.Б., Дубинина В.Г., Дукова О.Р., Лисий І.С. Особливості навчання на базі університетської клініки Одеського державного медичного університету // Лікування та реабілітація у загальній практиці–сімейній медицині. – Одеса, 2008. – С. 16–17.
3. Волошина О.Б., Дукова О.Р., Лисий І.С., Бугерук В.В., Узун О.А. Актуальні питання підготовки лікарів-

- інтернів за спеціальністю «загальна практика–сімейна медицина» Матеріали Х Ювілейної Всеукраїнської навчально-наукової конференції з міжнародною участю «Кредитно-модульна система організації навчального процесу у вищих медичних (фармацевтичному) навчальних закладах України на новому етапі. Частина 2». – Тернопіль, 2013. – С. 408.
4. Електронна мережа сайту телемедицини України – www.i-med.tv
5. Еталони практичних навиків для

- лікарів загальної практики–сімейних лікарів (навчально-методичний посібник) / За ред. акад. НАМНУ, проф. Вороненка Ю.В. – К., 2014. – 288 с.
6. Контрольне тестування лікарів-курсантів як засіб підвищення ефективності ведення хворих з гострим коронарним синдромом (ГКС) на догоспітальному етапі/ В.В. Бугерук, О.Б. Волошина, Т.М. Муратова, І.С. Лисий, О.Р. Дукова/ Матеріали навчально-наукової конференції «Су-

- часна післядипломна освіта: досягнення, проблеми, перспективи», присвяченої 90-річчю заснування ХМАПО (Харків, 7–8 листопада 2013 р.). – Харків, 2013. – С. 99–100.
7. Латишев Є.Є. Державна програма розвитку загальної практики / сімейної медицини: модуляція вітчизняної охорони здоров'я щодо локалізації медичних проблем суспільства // Сімейна медицина. – 2005. – № 3. – С. 7–9.

Статья поступила в редакцию 17.03.2015